

■ **Справы духоўныя**

НАГОДА ЗАЗІРНУЦЬ У СЯБЕ

Сёлета праваслаўны і каталіцкі Вялікдзень супадаюць і адзначаюцца 16 красавіка. Напярэдадні самага вялікага для хрысціян свята мітрапаліты дзвюх найбуйнейшых канфесій нашай краіны правялі перадсвяточныя прэс-канферэнцыі.

Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі Павел, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі казаў пра тое, на чым варта сканцэнтравана напярэдадні свята. «Ёсць прычэповыя моманты ў падрыхтоўцы і святкаванні Вялікадня і іншых царкоўных рэлігійных свят, а ёсць знешнія абрады, якія прысутнічаюць у жыцці людзей, але яны не галоўныя», — адзначыў іерарх. Наведванне храма мае першараднае значэнне. «Што ж датычыцца традыцый афарбоўкі яек, падрыхтоўкі іншай ежы — гэта заўсёды другараднае. Не варта рабіць акцэнт на тым, што будзем есці і піць», — падкрэсліў уладыка.

Па словах экзарха, сэнс посту заключаецца не толькі ва ўстрыманні ў ежы, але ў добрых справах і ўчынках, каб у душу і сэрца чалавека не ўваходзіла нядобрае, злое, нячыстае. «Пост — імкненне зазірнуць у свой унутраны свет, даць ацэнку самому сабе — хто я ёсць насамерч», — падкрэсліў мітрапаліт Павел.

У сваю чаргу, архіепіскап Тадэвуш Кандрусевіч, мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, паведаміў, што каталіцкія велікодныя службы пройдуць у мінскім Архікафедральным саборы імя Найсвяцейшай Панны Марыі 15—16 красавіка. У суботу служба пачнецца ў 21.45, яна пройдзе пры ўдзеле мітрапаліта Тадэвуша Кандрусевіча і Апостальскага нунцыя ў Беларусі архіепіскапа Габара Пінтэра. Працэсія пры ўдзеле абодвух іерархаў стартуе 16 красавіка а 7-й гадзіне. «Па традыцыі ў Вялікую суботу асвятляецца ежа. Сярод розных прадуктаў, якія асвятляюцца, ёсць яйка, што сімвалізуе новае жыццё», — заўважыў мітрапаліт.

Інсцэніраваны хросны ход у касцёле на Залатоўскай горцы стартуе 12 красавіка а 18-й гадзіне, пасля чаго пройдзе Святая імша.

Вераніка ПУСТАВІТ.
pustavit@sviazda.by

■ **Велікоднае**

ЧАРОЎНАЯ МАГІЯ ПІСАНКІ

Праз тры дні мы будзем адзначаць светлае велікоднае свята. І кожная гаспадыня заклапочана як найлепш упрыгожыць стол. Традыцыйна ў многіх сем'ях ён не абыходзіцца без фарбаваных яек з узорамі — пісанка. Нашы карэспандэнты спасцігалі сакрэты велікоднага распісу яек у розных рэгіёнах Беларусі.

Справа выключна жаночая

Пра распіс яек ведаюць усё ці амаль усё ў Вілейскім раённым доме рамёстваў, што знаходзіцца ў аграгарадку Ізбіно. Менавіта тут у 2006 годзе створаны першы ў Беларусі музей пісанкі.

— Яйкі распісвалі не толькі да Вялікадня, але і да Раства, вяселляў, розных урачыстых цырымоні, — расказала мэтадыст дома рамёстваў Алена Кісялёва.

Распіс яек — няпростая справа. Гэта таямніца, рытуал, падчас якога трэба захаваць шмат умоў. Займалася гэтым толькі жанчына, паколькі яна выношвае і нараджае дзяцей — сімвал новага жыцця.

— Да працы над пісанкай гаспадыня дома рыхтавалася доўга і карпатліва. Перад пачаткам працэсу яна пасціла і малілася. Прычым, падчас яго ніхто не павінен быў прысутнічаць у хаце. Усё рабілася ў вялікай тайне, — распавяла Алена Віктараўна. — Для распісу неабходны былі не толькі яйкі, але і непачатыя вада, агонь, посуд, якім раней не карысталіся, пчаліны воск, свечкі, фарбы. Апоўначы жанчына прыносіла чыстую ваду абавязкова з трох-чатырох крыніц. Фарбы выкарыстоўвала толькі натуральныя: з пялёсткаў кветак, каранёў, лісця дрэў, кары дуба, шалупіння цыбулі.

Яйкі, на думку нашых продкаў, неслі вельмі сур'ёзную інфармацыю, убіралі ў сябе адмоўную энергію. Таму дарыліся яны толькі сваякам і блізім людзям. Кожны ўзор нёс у сабе пэўны сэнс і пажаданні. Пісанка з выявай рака прыцягвала дастатак і багацце, кветкі малявалі для жанчыны, якая хацела мець дзяцей. Ластаўкі азначалі прыход вясны, зярняты — урадлівасць, спіраль — доўгае жыццё. Але, бадай, самыя распаўсюджаныя арнаменты — сонечныя знакі. Нашы продкі пры вырабе пісанак звычайна выкарыстоўвалі чатыры асноўныя колеры: чырвоны, жоўты, чорны, карычневый — адпаведна сімвалы агню (радасці), сонца, зямлі, урадлівасці.

Сапраўдная пісанка не псавалася вельмі доўга. Жаўток і бялок проста высыхалі ўнутры. Ужо пазней з яйка пачалі шляхам праколу шалупіння выдаляць змесціва. Пісанка захоўвалася, як правіла, на покуце пад іконай, паколькі яна лічылася абярэгам роду. З пісанкай звязана і шмат абрадаў нашых продкаў. Яйка кідалі пад ногі

хатняй жывёлы, калі выпускалі вясной на пашу, не наступіць на яго карова, значыць, усё будзе добра. Пісанку клалі ў калыску да малага, якое толькі нарадзілася, ёй абкладвалі кулічы — для Бога і продкаў. Для бацькоў іх змяшчалі на прарослыя авёс. Калі пісанка лопалася або трэскалася, яе спальвалі. Лічылася, што яна ўвабрала ў сябе нядобрае сілу і адвяла бяду ад сям'і.

У Ізбіно сабраная багатая экспазіцыя распісаных яек. Іх дораць госці, якія часта наведваюць музей. У музеі праводзяць значную работу па папулярызацыі пісанкі сярод дзяцей і дарослых. Спецыялісты

пазіцыя будучага музея. У ім прадстаўлены розныя цікавыя тэхнікі афармлення велікодных яек. Так, юныя майстры выкарыстоўваюць для гэтага ніткі, бісер, розныя збожжавыя культуры, коцікі вярбы, дэкупаж... А больш сталыя майстрыхі прынеслі сюды велікодныя пісанкі. Тэхналогія яны пераймалі яшчэ ў сваіх матуль.

Гэту навуку я і паспрабую адолець з дапамогай Ганны Галубцовай.

...Воск на плітцы закіпеў, і пакой напоўніўся пчаліным водарам. Для распісу патрэбен менавіта натуральны прадукт, таму яго купляюць у пчаляроў, альбо можна расплавіць царкоўную свечку.

Такім чынам, на сталае знаходзіцца прылада для распісу, бляшанка з афарбоўкай і

вае сакральны сэнс, становіцца нават талісманам, абярэгам...

Справа не здаецца такой проста, як падалося спачатку. Бо хочацца, каб было і сіметрычна, і прыгожа. Але замест узору з-пад цвіка выходзяць крывыя лініі ці проста кропелькі воску. Зноў і зноў мацаю цвік у гарачы воск... Тым не менш першы вопыт не такі дарэмна. Цяпер можна і ў хатніх умовах гэту практыку прадоўжыць.

Мая настаўніца папярэджае: нанесці ўзор воскам — гэта паўсправа. Наступны важны этап — афарбоўка. Нарыхтаваць фарбу трэба загадзя, за 1—2 месяцы да Вялікадня. Для гэтага ржавыя цвікі ці іншае жалеза, кару дуба, кару вольхі заліваюць кіпнем. Настой за месяц атрымліваецца вельмі цёмны, амаль чорны, у яго апускаюць на ноч яйкі. Ганна Галубцова

праводзяць майстар-класы ў навучальных установах, арганізацыйных цэнтры пасёлка Сапоцкін Гродзенскага раёна, дзе 23 красавіка ўрачыста адкрываецца музей велікоднай пісанкі. Тут захавалася старажытная тэхналогія распісу, якая два гады таму ўвайшла ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі як элемент нематэрыяльнай спадчыны. Ганна Чаславаўна, загадчык цэнтра, прапанавала пафарбаваць яйкі па сапоцкінскім «рэцэпце».

Распіс па-сапоцкінску

З Ганнай Галубцовай мы сустрэліся ў мясцовым культурна-турыстычным цэнтры пасёлка Сапоцкін Гродзенскага раёна, дзе 23 красавіка ўрачыста адкрываецца музей велікоднай пісанкі. Тут захавалася старажытная тэхналогія распісу, якая два гады таму ўвайшла ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі як элемент нематэрыяльнай спадчыны. Ганна Чаславаўна, загадчык цэнтра, прапанавала пафарбаваць яйкі па сапоцкінскім «рэцэпце».

Пакуль на электрычнай плітцы плавіцца воск, Ганна вядзе ў пакой, дзе ўжо сабраная экс-

кажа, што лепш, каб яны былі сырыя. А зварыць можна ў шалупіне ад цыбулі, каб пазбавіцца ад воску. Тады з'явіцца больш чырвонае адценне. Гэта і ёсць знакаміты праходзіць дарога, якая вядзе на Аўгустоўскі канал. Паедуць туды — завітаюць і ў музей пісанкі. Тут ім гатовы не толькі паказаць экспанаты, якіх больш за 400, але і правесці майстар-клас.

Унікальныя пісанкі праславілі Сапоцкін на ўсю краіну. Самыя вядомыя майстры сапоцкінскага распісу — сям'я Зайко, работы якіх ёсць у Гродне і Мінску. Традыцыі працягваюць сённяшнія жыхары — Марыя Масевіч, Антаніна Юрчэня. Усяго 14 майстроў сталі аўтарамі новага музея. Дзякуючы ім і захавалася ў раёне старажытная тэхналогія распісу яек.

Летась мы правялі першае Свята пісанкі, — расказвае Наталля Раманавіч, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага райвыканкама, — а калі ўбачылі, колькі жыхароў прынялі ў ім удзел, вырашылі — экспанатаў хопіць і на музей. Так пачала стварацца экспазіцыя, у якой галоўнае месца займае сапоцкінскі распіс. А Свята пісанкі будзе традыцыйным, сёлета яго працягнуць да 30 красавіка.

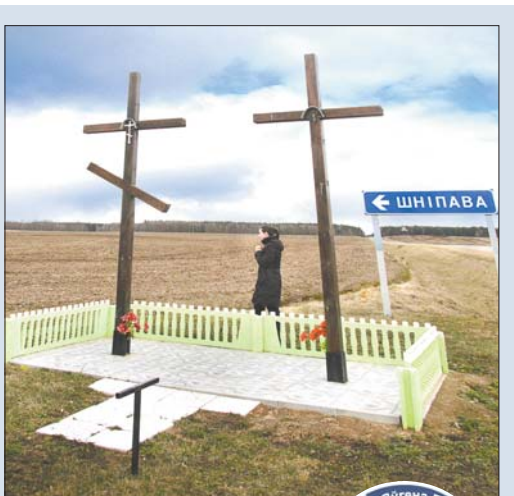
кажа, што лепш, каб яны былі сырыя. А зварыць можна ў шалупіне ад цыбулі, каб пазбавіцца ад воску. Тады з'явіцца больш чырвонае адценне. Гэта і ёсць знакаміты праходзіць дарога, якая вядзе на Аўгустоўскі канал. Паедуць туды — завітаюць і ў музей пісанкі. Тут ім гатовы не толькі паказаць экспанаты, якіх больш за 400, але і правесці майстар-клас.

Унікальныя пісанкі праславілі Сапоцкін на ўсю краіну. Самыя вядомыя майстры сапоцкінскага распісу — сям'я Зайко, работы якіх ёсць у Гродне і Мінску. Традыцыі працягваюць сённяшнія жыхары — Марыя Масевіч, Антаніна Юрчэня. Усяго 14 майстроў сталі аўтарамі новага музея. Дзякуючы ім і захавалася ў раёне старажытная тэхналогія распісу яек.

Летась мы правялі першае Свята пісанкі, — расказвае Наталля Раманавіч, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага райвыканкама, — а калі ўбачылі, колькі жыхароў прынялі ў ім удзел, вырашылі — экспанатаў хопіць і на музей. Так пачала стварацца экспазіцыя, у якой галоўнае месца займае сапоцкінскі распіс. А Свята пісанкі будзе традыцыйным, сёлета яго працягнуць да 30 красавіка.

Летась мы правялі першае Свята пісанкі, — расказвае Наталля Раманавіч, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага райвыканкама, — а калі ўбачылі, колькі жыхароў прынялі ў ім удзел, вырашылі — экспанатаў хопіць і на музей. Так пачала стварацца экспазіцыя, у якой галоўнае месца займае сапоцкінскі распіс. А Свята пісанкі будзе традыцыйным, сёлета яго працягнуць да 30 красавіка.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.
lazovskaya@sviazda.by
Маргарыта УШКЕВІЧ.
margo@sviazda.by

Блізка ад скрыжавання палывых дарог высяца гэтыя два крыжы, нібы сімвал адзінства вернікаў розных канфесій. Здымак зроблены ў Ваўкавыскім раёне, але такі ж самы сюжэт сустранецца вам у любым куточку Беларусі.

*Там, дзе ў полі балуюць вятры,
Выракаючы здраду і цемру,
Усталі поруч крыжы, як браты
За любоў, за надзею, за веру.*

*На крыжы ты або перад ім,
Ці ў зямлі пад крыжом спачываеш —
Усё адно: ён у лёсе тваім
Назаўжды і другога не маеш.*

*Ім па святых званы не чутны,
Ды стаяць непарушнай святыняю,
Бо нябёсы спрадвечу адны,
І зямля пад крыжамі адзіная.*

